

VERKLARING VAN VERHOOR VAN GETUIGE-DESKUNDIGE

Naam: Sandra Ritskes

Geboortedatum: 19 december 1975

Geboorteplaats: Velzen

Beroep: docent

De getuige-deskundige heeft het volgende verklaard:

Ik doe dit vanuit een goed doel. Ik wil iets betekenen voor de maatschappij. Ik maak mij als burger zorgen over de veranderingen in de maatschappij en wat er nu al acht maanden gebeurt. Er is steeds meer bemoeienis van overheid en dit voelt niet vrij. Ik maak mij erg zorgen over de vrijheid in Nederland.

Ik ben docent geworden omdat ik bezig ben met de ontwikkeling van allerlei leerlingen. Ik vind dat een van de belangrijkste dingen op school; dat een leerling zelfvertrouwen krijgt en zijn mening leert geven. Ik vind het belangrijk dat mensen zich ontwikkelen tot volwassenen die een mening kunnen vormen en die ook durven te uiten.

Ik ben al bijna 21 jaar docent. Dit jaar kwam het gevoel bij mij naar boven dat ik mij afvraag in welke soort wereld we nu leven, en wat mijn rol nu is. Ik word nu geacht met een systeem mee te doen waar ik gevoelsmatig niet achter sta en dat maakt dat ik met veel verdriet zeg dat ik niet weet of ik nog wel langer docent kan blijven. Dit gaat tegen mijn gevoel in.

Ik ben docente op een school ergens in Nederland en werk met leerlingen vanaf 16 jaar t/m 23 jaar en dan de laatste jaren in het bijzonder met anderstaligen. Dit is een doelgroep die bestaat uit jongeren die niet of niet voldoende de Nederlandse taal beheersen en recht hebben op een taaltraject Eerste opvang Anderstaligen (max 2 jaar).

Ook ben ik gedetacheerd bij een groep anderstaligen volwassen 30 jaar t/m 50 die extra hulp en begeleiding nodig hebben om hun niveau 2 diploma te halen. Hiervoor moeten ze het niveau 2F Nederlands behalen.

Een anderstalige is een jongere die niet het Nederlands als thuistaal of als moedertaal heeft. Hij beheerst de onderwijstaal meestal onvoldoende om met regulier onderwijs mee te doen. De startniveaus van deze jongeren kunnen erg verschillen en bepalen hun traject. Ze zijn bij ons om te proberen om minimaal het A2 niveau te halen. Daarna gaan ze inburgeren of stromen ze door naar het regulier onderwijs van Entree (MBO1) en in sommige gevallen hoger aansluitend onderwijs.

Het gaat o.a. om:

- jongeren die met hun familie gevlucht zijn uit allerlei landen.
- alleenstaande asielzoekers.
- kinderen van expats
- kinderen vanuit gezinshereniging.

Deze jongeren hebben net als iedereen wensen en dromen, met vrienden, familie, talenten, interesses, maar het zijn ook jongeren die alles achtergelaten hebben, die in de war zijn en die heel onzeker kunnen zijn over hun toekomst. In hun thuisland was hun leven georganiseerd, wisten ze waar ze terecht konden, hadden ze hun vriendenkring en hun manier van leven. Hier is alles plots anders, zijn er andere regels en normen. Niets is wat het lijkt. Sommigen willen niet eens hier zijn. Ze missen hun vrienden, hun familie, hun vertrouwde omgeving, hun lievelingseten, hun huisdier, hun ouders en staan er mogelijk helemaal alleen voor. Het leven in Nederland heeft dan twee kanten: rust, vrijheid en weer een kans op een beter leven, maar ook aanpassen, veranderen en uitdagingen aangaan. Deze

jongeren hebben vaak te maken met veel psychische druk, stress, traumaverwerking/PTTS, angst, faalangst en problemen. Ook is er veel stress omtrent het krijgen van een verblijfsvergunning en het traject bij IND.

Ik zit hier in de rol van docent die zich zorgen maakt over vrijheid, over de sfeer bij ons op school, over het verplichte mondkapje en wat dit met de leerlingen doet, maar ook met de band en het vertrouwen met collega's onderling.

Ik zit hier ook op persoonlijke noot omdat ik me vreselijk zorgen maak over waar het naar toe gaat in de wereld. Ik geloof er niet zozeer in dat dit alles tijdelijk zal zijn en ik ben bang dat ons als er niets verandert op korte termijn een totaal ander leven staat te wachten: het nieuwe normaal, afstand, mondkapje, gecontroleerd, geen vrijheid van meningsuiting, angst regeert, vaccinaties enz. Dit is een wereld zonder vrijheid waar ik niet in wil leven, kinderen op de wereld zou willen zetten en niemand om me heen gun. En dit allemaal onder het mom dat het voor onze gezondheid is.

Ik zit hier ook omdat ik mij realiseer - hoeveel pijn dit me ook doet - dat ik na iets meer dan 20 jaar met hart en ziel docent geweest zijnde, nu moet concluderen dat ik misschien wel onbewust meewerk aan het in stand houden van een systeem waar ik in mijn hart zo fel op tegen ben. Ik voel dat ik dit niet langer kan. Deze hele situatie heeft mij doen realiseren dat ik op deze manier geen docent meer kan en wil zijn en dat maakt me heel verdrietig.

Sinds dat we met in februari 2020 duidelijk met COVID19 te maken hebben gekregen, is iedereen's leven drastisch veranderd. De eerste weken dat we hoorden dat Covid19 ook naar Nederland kon komen merkte ik veel angst bij leerlingen, ze hadden veel vragen zoals:

- Gaan we nu allemaal dood?
- Kan de school niet beter dicht?
- Is het erg besmettelijk
- Word je automatisch besmet als een ander het heeft?

We deden wat we konden om ze gerust te stellen en van aanvullende informatie te voorzien, want als je al niet zo goed Nederlands verstaat en je hoort en ziet de paniek van iedereen, dan ben je nog sneller van slag dan gemiddeld. Er is denk ik een goede voorstelling van te maken wat dat met een gemiddelde leerling doet, laat staan en anderstalige.

Rond maart kwamen we allemaal thuis te zitten en hebben zo goed en kwaad als het ging online onderwijs verzorgd met de geringe hulpmiddelen die we hadden. We liepen in de uitvoering tegen veel problemen aan, maar met veel geduld en lange uren kregen we het voor elkaar steeds meer leerlingen weer enigszins in een ritme te krijgen. Samen met mijn collega's hebben we keihard gewerkt en we waren super blij dat we rond mei weer toestemming kregen om op school te werken; immers we hebben natuurlijk te maken met een kwetsbare doelgroep.

Gewapend met een nieuw rooster, kleinere groepen, heel veel hygiënische sprays en handgel gingen we weer aan de gang. Het was even wennen voor de leerlingen, want ze waren grotere groepen gewend en nu zaten ze dan maar met zijn vijven. We konden, doordat we 5 groepen van 5 leerlingen in het rooster hadden, hen maar 3 dagdelen per week lesgeven. Dit was wel iets waar we ons zorgen over maakten, want normaal hadden ze 30 lessen in de week; zou dat wel goed gaan? Lopen ze dan niet een vreselijke achterstand op?

De angst van de leerlingen zakte langzamerhand weer wat af; ze waren blij weer naar school te kunnen en lekker samen weer bij elkaar in de klas te zitten. Voor sommige van deze leerlingen is het echt een uitlaatklep om lekker naar school te gaan, het enige dat ze richting geeft, gezelligheid en

soms een veilig gevoel geeft. Zo goed en kwaad als het ging begon het schoolleven op school weer en kregen we ze weer in het gareel.

De zomervakantie begon en voor iedereen was het bijna even net alsof de boze droom van COVID19 er niet was, het leek bijna weer normaal... helaas kwamen we na de vakantie terug in een ander gebouw, met wegwijzers, posters, logo's; COVID19 was er weer en bezig met een flinke opmars.

Iedereen begon weer met volle moed en voor we het wisten werden we ook geconfronteerd met het dringend mondkapjesadvies.

Wij allemaal, ik, mijn directe collega's en de leerlingen namen het aan als een advies en de meesten besloten het NIET te dragen. Met verbazing merkte ik dat het grootste deel van mijn collega's van de school het braaf droegen en er begon zich al langzamerhand een lichtelijke geïrriteerde sfeer af te spelen tussen sommige van de dragers en de niet-dragers. Voor mijn gevoel waren de niet-dragers ver in minderheid, maar gelukkig zag ik dat buiten onze groep leerlingen, het grootste gedeelte van de leerlingen binnen de school er zich in eerste instantie niet veel van aantrok en lekker gewoon bleef doen in zoverre dat normaal mogelijk is. Wij hebben aan onze leerlingen het verschil tussen moeten en een advies uitgelegd en ze vooral op het hart gedrukt dat het niet hoefde maar natuurlijk mocht en een eigen beslissing hoort te zijn. Dus ik denk dat onze leerlingen zich vrij voelden dat ook niet te doen.

Op een keer hoorde ik een mannelijke collega van mij aan de overkant van ons lokaal een indringende preek houden, onder zijn mondkapje door, tegen zijn leerlingen, waarom niemand een mondkapje droeg en dat het niet voor jezelf was maar voor de kwetsbare ander. Gelukkig hadden deze jongens een duidelijke eigen mening en met een stiekeme glimlach dacht ik bij mijzelf: "gelukkig, deze jongeren denken nog met een gezond verstand na!"

Door het dringende advies en alle verwarrende info die we vanaf het begin over het mondkapje hoorden via de mainstream media, de regering, experts, virologen, en wetenschappers, rees steeds meer twijfel bij mij. Ik las er veel over, deelde met mijn directe collega's mijn en hun bevindingen, en voor ons was de boodschap duidelijk: het dragen van een mondkapje tast de gezondheid en de hersenen aan. Als ik een mondkapje draag, voel ik dat de adem mij ontnomen wordt en bevind ik mij in een erg verstikkende situatie. Het lijkt mij dat veel meer mensen dit zo moeten ervaren. Voor mij is dit echt onbegrijpelijk. Al snel werd het bij ons echt een missie: we zouden geen mondkapjes dragen, zolang de wet niet aangepast was dat het verplicht zou zijn. We waren er trots op en liepen iedere keer met opgeheven hoofd, maar wel met een kloppend hart, de ingang binnen. We voelden ons sterk met ons team en we waren ervan overtuigd dat wij het "goede" deden. Onze leerlingen deden het goed op school en gelukkig ontwikkelden de meeste sneller en beter dan we verwacht hadden in deze situatie. Aan de leerlingen begon ik ook meer en meer te merken dat de angst weg was. Ze zochten ondanks het verbod elkaars nabijheid op en raakten elkaar weer makkelijker aan. Zij hadden bijvoorbeeld de behoefte te knuffelen, even te dollen of elkaar gedag te zoenen als ze binnenkwamen; bijna weer gewoon, maar ook weer niet, want ik zei altijd dat we voorzichtig moesten zijn en elkaar niet moesten aanraken in het zicht van het raam van het lokaal. Ik heb later een hoekje in de klas uit het zicht daarvoor aangewezen, want ik begrijp de behoefte van de leerlingen zo vreselijk goed en ik wil het echt niet verbieden. Als ik mij niet vergis is elkaar aanraken een onderdeel van gezondheid. Als je niemand aan mag raken, heeft dat effect op je gezondheid. Daarom kan ik er niet aan meewerken dit te verbieden.

Ondertussen kwamen de voorlichtingsmails bij ons binnen. Over het mondkapje, hoe het juist te dragen en te gebruiken, maar ook dat we door moesten geven welke collega's het niet wilden dragen. Dit moesten wij dan melden bij de leidinggevende van de betreffende docent. In mijn optiek is dit

gewoon verklikken. Ook werd ons gevraagd elkaar en de leerlingen op de regels aan te spreken en terecht te wijzen. Een onderbuikgevoel bekreep mij.

De sfeer werd nog grimmiger en nu waren er ook nog eens beveiligers op school die het team van de conciërges kwamen versterken in hun controlemissie. Ook had onze afdeling van signmaker - die al het hele feest van signs, teksten, logo's , en looprichtingen verzorgd had – onder leiding van de directie een eigen lijn wasbare mondkapjes opgezet, die gratis uitgedeeld werden bij de ingang en daar nog steeds te pakken zijn.

Onder druk van de medezeggenschapsraad, de ouderraad en – zo wordt gezegd - de leerlingenraad, werd het dringend advies binnen onze school omgezet naar een plicht. Iedereen was best in shock. De mail kwam vrijdag eind oktober binnen. Ik nam met ongeloof en woede kennis van het feit en het voelde voor mij alsof ze er trots op waren. Vanaf maandag 2 november moesten we allemaal verplicht een mondkapje dragen. Ik vroeg mij af hoe dit kon. Er is toch geen wet aangenomen? Maar het blijkt gewoon te kunnen.

Vrijdag 1 november werden ik een collega bij de ingang er nog op aangesproken. Ik mompelde, “dat hoef ik niet,” en ik liep snel door. Ik voelde me zo gecontroleerd en overvallen, en ik baalde flink. Was ik maar sterker geweest en had ik mijn mening maar gegeven. Een gemiste kans. Mijn collega hoorde ik achter mij nog wat terugzeggen.

Zij en ik bespraken later in de klas dat we samen gewoon naar de conciërges wilden gaan om onze mening even netjes toe te lichten, namelijk dat we het mondkapje uit principe niet wilden dragen. Ook wilden wij aangeven dat we begrepen dat het ook vervelend voor hen was en dat ze ook maar hun orders uitvoerden en hun werk deden. Toeval wil dat ze net uit de lift kwamen, dus hebben we onze moed verzameld en het gesprek gehouden. We kregen die dag nog de vraag: “maar wat als het dan verplicht wordt?” Ons antwoord: “ja, dan zullen we er aan moeten geloven.” Niet wetende dat er dat weekend nog een mail zou verschijnen die groots het verplicht maken van het mondkapje zou aankondigen.

Op deze dag besloten we namens ons team een lange mail te sturen naar onze manager waarin we onze visie uitlegden over het mondkapje en onszelf al als het ware aangaven voor ons “tegendraadse burgerlijk ongehoorzame gedrag.” Respons manager: ze zei doodleuk dat ze voor ons een afspraak gemaakt had met een duurzaamheidscoach.

Er braken dus weken aan dat wij, maar ook onze leerlingen, moesten wennen aan het lopen door de gangen en buiten het lokaal met een mondkapje. Onze leerlingen zijn veel meer onderdrukking, angst en trauma gewend geweest in hun leven, dus aanpassen, daar draaien zij hun hand niet voor om. Ze gingen er op het oog makkelijker mee om dan wij, maar dat komt denk ik ook omdat zij er misschien niet verder over nadachten en zagen dat iedereen het ging doen. Ook werd ons min of meer een gewijzigde pauze opgelegd. Geen overleg, maar gewoon een plicht. De rondes van de beveiligers waren ook een feit; ik voelde me gewoon in de gaten gehouden en gecontroleerd.

Het leven ging door met de perikelen van de mondkap erbij. Ikzelf raakte er erg van slag van en merkte aan mijzelf dat ik hier ernstig ontregeld van raakte en mij meer en meer onzeker ging voelen. Ik dacht: “laat staan wat het dan misschien psychisch met de leerlingen zou doen.” Steeds betrapte ik mezelf erop dat ik meer en meer op automatisme overging en het ding spontaan op deed als het niet hoefde en vergat wanneer ik het wel moest doen. Ik ben gediagnostiseerd met een lichte vorm van ASS, iets dat mij al mijn hele leven achtervolgt. De onzekerheid die daarbij komt kijken, had ik de laatste jaren steeds beter onder controle, maar nu voelt het soms weer als vanouds. Ik doe dan ongecontroleerde dingen en voel mij bij vlagen kwetsbaar. Ik kreeg steeds meer een hekel aan het zijn

op school. Gelukkig hadden we bij wijze van voorbereiding op de volgende mogelijke lockdown besloten met de leerlingen te gaan oefenen op de laptop in Teams en een korte periode online lessen te gaan doen voor 2 dagen in de week. Dit zodat als we weer thuis komen te zitten, we dit keer beter kunnen werken met elkaar, en zodat de leerlingen leren werken met Teams. Het was even een opluchting dat ik niet naar het gebouw hoefde, en dit was het voor sommige leerlingen ook.

Op 1 december was dan de zogenaamde mondkapjesplicht een feit voor heel Nederland, maar nog steeds heb ik daar mijn ernstige twijfels over. Er is weer zoveel ruis en verwarring over het hoe en wat, maar dat maakt niet uit, want de media heeft het meeste voorwerk al gedaan. Voor mijn gevoel leven we nu echt in een dictatuur. Waar gaat dit allemaal heen en waar eindigt dit in godsnaam? Ik heb grote zorgen voor de toekomst.

De effecten voor leerlingen:

- Ze worden geconfronteerd met de boodschap niet het voor henzelf te doen, maar voor een ander. Het gaat duidelijk om gedragsverandering en niet om een medische reden.

- Ze worden dagelijks geconfronteerd met de boodschap COVID; buiten het gebouw, via de media, via anderen en nu ook nog binnen de school. Ik denk dat hierdoor de boodschap steeds centraal staat en niet vergeten kan worden en dat het bij sommige leerlingen onnodige angst aanwakkert.

- Ze kunnen er lichamelijke klachten van oplopen. Veel gehoorde klachten als vermoeidheid, duizeligheid, hoofdpijn en depressie kunnen mogelijk hieraan gerelateerd worden. In de pauze willen ze ook "oxygen" halen, zoals zij dit zelf zeggen.

- Onze leerlingen hebben veel last van stress, PTTS en trauma. We merken vooral de laatste tijd versterkte emoties bij onze leerlingen. Of het een verband heeft kan ik niet hardmaken, maar het is wel opvallend toegenomen.

- Sommige jongens, met name AMA's*, zijn moeilijker te bereiken. Ik merk achteruitgang bij een aantal jongens die minder communiceren en meer teruggetrokken zijn. Dit was ook duidelijk aan hun testresultaten te merken.

* AMA: Alleenstaande Minderjarige Asielzoeker

- We leven stiekem met elkaar en moeten de leerlingen steeds herinneren dat niet alles meer mag. Gewoon lichamelijk contact mag niet, zowel tussen elkaar als tussen de leerling en de docent. Vorig jaar nog was het bij ons heel gewoon elkaar een hand te geven in de ochtend, gepaard met enthousiasme dat ze er weer waren en wij blij waren te ze te zien en welkom heetten in de klas. Ze moeten zich steeds bewust zijn van de afstand en het mondkapje en wij moeten ze erop wijzen. De leerlingen zien de beveiligers ook lopen en vinden het confronterend.

Voorheen hadden wij op school geen beveiligers; alleen conciërges. Nu zijn er twee herkenbare beveiligers aanwezig in het gebouw. De conciërges controleren bij de ingang van de school op mondkapjes.

- De directie wil mijn inziens dat we leerlingen leren gehoorzamen en eerlijk gezegd denk ik dat de mening van de leerlingen niet meer belangrijk is. Vroeger zag je op school dat daarom gevraagd werd. Ik heb nu in deze belangrijke tijd – en dan heb ik het over het gehele jaar 2020 - geen enquête meer gezien, waarin aangegeven wordt dat de mening van de leerling belangrijk is. Terwijl dit wat mij betreft nu vooral essentieel is.

NB: bij onze groepen stimuleren wij dit stiekem wel. Dit doorgeven is wat mij betreft van het grootste belang voor hen en het schoolcurriculum is daarmee ook niet meer zo belangrijk als het was.

Ik geloof dat in onze missie/schoolvisie op nummer 1 staat dat de deelnemer bij ons centraal staat. Ik denk dat die vlieger absoluut niet meer opgaat. Corona en de angst/gedragsverandering staan nu centraal. Dit moet ik met pijn in mijn hart zeggen.

Leiderdorp
5 december 2020

Voorgelezen en ondertekend,

.....

Sandra Ritskes

.....

Drs. Pedro Kuit